

[E. Friis.]

varer en vidtgaende Beskyttelse af det danske Kirkefolks gamle Ret til frit og uforstyrret at holde sine Gudstjenester paa Folkekirkens Helligdage ganske som hidtil.

De i sociale Hensyn begrundede Regler, som i Tidens Løb har præget vor Helligdagslovgivning, kan deles i 3 Grupper, nemlig først Paabud om, det vil sige Tvang til Deltagelse i Gudstjenesten, dernæst Forbud mod Forlystelser og endelig for det tredje: Forbud mod Arbejde. Paabudet om Deltagelse i Gudstjenesten er bortfaldet helt og aldeles, Forbudet mod Forlystelser er indskrænket, og Forbudet mod Arbejde er udvidet. Det er den Vej, vor Helligdagslovgivning hidtil har gaaet. Man skal erindre, at Helligdagen foruden at være Helligdag for det religiøse Samfund ogsaa og i højeste Grad har udviklet sig til at blive Hviledag, Fridag for hele Folket, og det nytter ikke at prøve paa ved Tvang at paalægge Folket særlige Former for disse Hviledages og Fridages Anvendelse. Det er min Mening, at man ikke skal fratage de mange Mennesker, for hvem det religiøse spiller Hovedrollen, deres Frihed til Anlæg af deres Hviledag, deres Helligdag. Men jeg tror at turde sige, at under jo større Frihed dette sker, under des større Sandhed og Ægthed vil Kirkefolkets Liv paa Hviledage og Helligdage kunne udfolde sig. Man kommer ikke uden om, at et stort Flertal i Befolkningen og derved især vor Hovedstads og vore Provinsbyers Befolkning anvender disse Hviledage som Fridage, hvor Hundreder tusinder drager mod Mark, Skov og Strand, ud i Naturen, bort fra deres Hverdagsliv til Hvile, Rekreation og Fornøjelse, ud til Sport, Idræt, Musik, Dans og Morskab, ud til Forlystelseslivets mange forskellige Former. Derfor bør der herske naturlig, lige til Frihed, for at dette Hviledagsliv kan leves efter Tidens Krav og under den Kontrol og samfundsmæssige Opsigt, som enhver Frihed ogsaa af denne Art bør medføre. Forbud avler Trods, og bevidste Forsøg paa at bryde Forbudet og Tvang til Tro er Snak i Taage. Forbud og Tvang som Rettesnor for, hvorledes Hvile og Helligdagslivet skal leves paa de her omhandlede Omraader, har medført og vil i stigende Grad medføre en Udvikling, som ingen og vel mindst vort Kirkefolk kan være interesseret i.

Formanden: Jeg maa udbede mig meget mere Ro i Salen.

E. Friis: Hertil kommer, at selve det levende Livs Udfoldelse for længst i Praksis har maattet sætte sig ud over den gældende Lovs Bestemmelser. Der er brugt Fortolkninger og givet Dispensationer, som har været uundgaelige, fordi det er umuligt at overholde den nugældende Lovs Bestemmelser uden at gøre Fortræd. Jeg skal komme ind paa disse Paastande senere i min Tale. Jeg har spurgt mig selv: Hvor-naar begynder en Helligdag, en Hviledag? Begynder den Kl. 24 om Natten, eller indtræder den først om Morgenen, naar Klokkerne ringer? For mig staar det saaledes, at der intet Klokkeslæt kan fastsættes for, hvornaar en Helligdag begynder. Den begynder for mig nemlig først i den Stund, hvor det enkelte Menneskes Sjel og Trang tilsiger: nu er det Helligdag — og jeg føler det saaledes, at dette kan ske, hvad enten man sidder i Kirken eller færdes ude i Naturen. Af den Aarsag er der ikke Grund til at stænge for Forlystelseslivet Aftenen forud Kl. 24.

Men hertil kommer, at den gældende Lovs Bestemmelser om, at Musikken tier og Dansen holder op Kl. 24 paa netop de Aftener, der efterfølges af Fri- og Hviledage, har medført en Udvikling saavel i Hovedstaden som ogsaa i vore større Provinsbyer, som alle maa være interesseret i at nedkæmpe eller dog holde nede det mest mulige. Jeg tænker her paa det kolossale Antal ulovlige Natklubber, der har faaet Eksistensbetingelse bl. a. i Kraft af Helligdagslovens Lukkebestemmelser. I denne Forbindelse skal jeg oplyse, hvorledes Forholdene har været i Københavns Kommune i det sidste Tiaar. Der er ingen Tvivl om, at ærede Medlemmer ude fra de store Provinsbyer vil kunne supplere mine Tal med noget, der smager lignende fra deres Kant. I Aarene 1925—35 har Københavns Politi rejst Sag mod i alt 395 forskellige Natklubber med det Resultat, at der i Øjeblikket kun eksisterer 3 af disse Klubber, og de arbejder formentlig paa Lovens Grund. Adskillige af de for-nævnte Natklubber skiftede hyppigt Bopæl, saaledes at Antallet af Politisager i Virkeligheden er noget større. Desuden er der i det samme Tidsrum rejst Sag imod i alt 173 Lørdagsklubber; det vil sige mindre Foreninger af forskellig Art, som fandt ud af, at det kunde betale sig at afholde mere eller mindre offentlige Baller om Lørdagen; hvor det paa Grund af Helligdagslovens Bestemmelser om Musikkens Ophør Kl. 24 var nemt at skaffe Tilslutning, selv om der skulde betales en ret høj Entré for et Baltegn.